

sagde dernæst, at det jo ikke kan være et Statsformaal at værne Familielivet. Det forbaaviede mig i høj Grad at høre denne Udtalelse, thi den politiske Retning, som den højtærede Minister repræsenterer, siger jo, at den nuværende Stats Fundament er Familielivet: Nør ikke ved Familielivet, saa ryste Statens Grundpiller! Jeg vil sige, at hvis jeg havde den Opgave at forvare den bestaaende Statsordning, og hvis jeg havde den dybe Overbevisning, som det konservative Parti vel maa have, naar det siger, at det er særlig Familielivets Ukræftelighed og dets videre Udvikling, som den bestaaende Stats Vel afhænger af, saa vilde jeg være i høj Grad interesseret i ogsaa at lade Staten bestæftige sig med at bestærke Familielivet. Jeg synes, det er en Opgave, som maatte falde saa udmærket sammen med hele den Betragtningssmaade, som netop dette Parti gør sig til Talsmand for. Men jeg tror overhovedet, at hvilke Anstuelser man end nærer om dette Princip, som bør være det ledende for vort Samfund, har Staten, Samfundet som Helhed en Forpligtelse til at drage Omhu for, at Borgerne inden for Statens Omraade kunne komme saa godt ud af det, som det paa nogen Maade er muligt, og har ogsaa en Forpligtelse til at drage Omhu for, at Samlivet mellem Mand og Kustru og mellem dem og deres Børn kan blive saa godt som muligt. Den højtærede Minister mente saa, at hvis man fra Statens Side havde en saadan Pligt, saa maatte man jo ogsaa have en Ret til at forlange, at Arbejderne og andre Mennesker skulde pleje deres Familieliv. Det faldt sammen med den Betragtningssmaade, som det ærede Medlem for Naaborg fremsatte forleden Dag, at vi ogsaa skulde forbyde Arbejderne at gøre visse Ting i deres Fritid, naar vi havde Ret til at forbyde dem at arbejde mere end en vis bestemt Tid. Dette er dog en Bemærkning, som vel nærmest maa betegnes som en Sofisme, som ingen af de ærede Talere have kunnet mene noget alvorligt med, thi det er jo dog sikkert, at Statens Opgave maa være den at skaffe de enkelte Individider Betingelser for at kunne udvikle sig og f. Eks. ogsaa for at kunne pleje deres Familieliv, virke med ved deres Børns Opdragelse og ved Bevarelsen af deres Sundhed o. s. v. Men Staten kan ikke have nogen som helst Pligt til at sørge for, at disse Betingelser ogsaa virkelig benyttes, naar — vel at mærke — de Handlinger, der i saa Henseende foretages, ikke komme til at staa andre eller det almene Statsformaal. Den højtærede Minister sagde dernæst, at vi

maatte jo tage Hensyn til Arbejdslønnen. Man maatte her huske paa, at vi ikke kunde udstede til Arbejdsgiverne en Betsel paa, at Arbejdet vilde blive saa meget mere produktivt under de 8 Timers Arbejdsdag, at Nedgangen fra de 10 eller 12 Timers Arbejde ikke mærkedes, og at det som Følge deraf vilde være en meget betænkelig Foranstaltning at gaa til, idet Arbejdsgiverne saa vilde komme til at betale mere Løn i de 8 Timer end i de 10 Timer. Nej, jeg er ganske sikker paa, at de Forhold behøver man ikke at være saa angstelig for. Det, som den højtærede Minister var særlig angstelig for, var dette: Hvordan gaar det Arbejdsgiverne? Man tænker derimod i langt mindre Grad paa, hvordan det gaar Arbejderne. Den højtærede Minister sagde, at den nuværende Statsstyrelse kan ikke skaffe Arbejde til alle og erkendte altsaa, at Staten var ikke saa god, som den burde være, for hvis den var det, saa vilde den kunne skaffe Arbejde til alle. Det hedder sig jo, at vi have Ret til at arbejde, og vi have Frihed til at arbejde, men naar man saa kommer og siger: Skaf os vor Ret til Arbejde anerkendt, svarer man: Nej, det kan ikke være den nuværende Stats Opgave, det kunne vi ikke! Hertil sige vi, at det kan maafee være rigtigt, at den nuværende Stat ikke kan gøre det, men kan den ikke det, maa man ogsaa erkende, at saa er den nuværende Stat ikke sin Opgave voksen, og man maa da ogsaa erkende, at saa maa vi, som arbejde her imod en anden Statsform, en anden Samfundsordning, have Ret i vore Bestræbelser, og saa maa det ogsaa erkendes at være urigtigt af dem at modarbejde vore Bestræbelser i den Retning. Den ærede Minister gjorde saa til Slutning den Bemærkning, at der maatte være Forskel paa Arbejdstid og paa Tjenestetid og anførte som Eksempel, at naar man kom ud omkring paa Landstationerne, kunde man ofte se Portørerne sidde inde i Ventesalen og hvile sig. Ja, jeg har selv opholdt mig en hel Række af Aar paa Landet og er kommen paa mange Landstationer og har selv arbejdet paa mange Jærnbanestationer, men jeg har ikke ret ofte haft Lejlighed til at se Portørerne sidde og hvile sig i Ventesalen. Der har som Regel været Arbejde nok, dere som Regel ikke overflødige. Der kan være enkelte Steder hist og her, hvor der ikke er tilstrækkeligt at gøre hele Dagen, men i Almindelighed er der ret god Anvendelse for den Arbejdskraft, Staten anvender ude omkring paa Stationerne. Det kan være, og det er ogsaa naturligt, naar man kræver saa lang Arbejdstid, at den ikke er udfyldt